

REDACTIONEEL

HET SCHIP OPNIEUW BEMAND

De wijzigingen op de monsterrol van de redactie van dit tijdschrift, die werden aangekondigd aan het begin van de afgelopen jaargang, vonden hun bekrachtiging in de vergadering van het Algemeen Bestuur van de Stichting Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde van 30 mei 1975. Een nieuwe bemanning is het uiteraard niet; alleen de rolverdeling is enigszins gewijzigd. Het jaar 1975 kan in dit verband als een overgangsjaar worden gekarakteriseerd. De wercondities, geschapen door de nieuwe verhoudingen binnen het redactieteam en de samenwerking met de nieuwe uitgever en drukker, vormden de belangrijkste interne accenten waarop moest worden ingespeeld.

Ten aanzien van taak en functie van het tijdschrift kunnen een drietal doelstellingen worden geformuleerd waaraan gelijke waarde kan worden toegekend. Als eerste is daar het fungeren als medium voor publikaties van verslagen van oorspronkelijk wetenschappelijk onderzoek in Nederland. De aangeboden manuscripten zullen niet altijd alle lezers in gelijke mate boeien. Zij zijn de neerslag van de groeiende omvang van de wetenschappelijke arbeid bij de subfaculteiten. Aangezien een klein taalgebied een ruime internationale verspreiding in de weg staat vormt het sinds 1963 verschijnende Engelse supplement een logisch uitvloeisel van deze taak. De beoordeling van deze artikelen vormt een niet aflatende zorg voor de redactie. Het is dan ook op dit punt dat mederedacteur Dr. A. C. M. van de Poel, die gedurende een jaar als gasthoogleraar in de Verenigde Staten verblijft, node gemist wordt.

Het zal de lezer niet ontgaan zijn dat publikaties, waarin sociale en gedragswetenschappelijke aspecten in het onderzoek betrokken worden, hun plaats in het tijdschrift hebben opgeëist. Een teken des tijds kan men zeggen. Ook de tandheelkunde ontkomt er niet aan om aan haar klinische en technische vraagstukken een derde dimensie toe te voegen: die der gamma-wetenschappen. De vermaatschappelijking vormt in feite de bekroning van het emancipatieproces van de tandheelkunde. De redactie kan dan ook niet ontkennen dat zij zich gerustgesteld weet nu zij een op dit terrein deskundige heeft kunnen aantrekken, die ook op publicistisch gebied zijn sporen reeds verdiend heeft, met name Drs. M. A. J. Eijkman, tandarts. Hij is

verbonden aan de vakgroep Preventieve en Sociale tandheelkunde der Vrije Universiteit van Amsterdam en tevens medewerker van het Tandartsenblad en de dagbladpers. Zijn gevarieerde belangstelling en zijn kritische geest, gevoegd bij de gebleken bereidheid in teamverband ook anderen ruimte te bieden, beloven alle waarborgen voor een goede samenwerking.

Van oudsher is het Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde het instrument bij uitstek geweest om de professie de terecht door haar verlangde wetenschappelijke en praktisch gerichte voorlichting te geven. Dit vormt een tweede doelstelling. Overtuigd van de onmogelijkheid voor de door praktijkbeslommeringen overstelpde tandarts een weg te vinden in de overvloedige stroom van publikaties, blijft het streven van de redactie erop gericht het belang van het post-academisch onderwijs, P.A.O., in haar kolommen een groter gewicht te geven. Initiatieven zijn genomen om in samenwerking met de verschillende onderwijsdisciplines voor de hen volgens de wet opgelegde taak een passende vorm te vinden. Ook aan vanouds vertrouwde rubrieken als de 'Excerpta odontologica' en 'Bijzondere onderwerpen' zal getracht worden de grootst mogelijke zorg te blijven geven. De behoefte aan referenten voor eerstgenoemde rubriek, die te veel afhankelijk is van een kleine kern van sinds jaar en dag vertrouwde medewerkers, mag hier niet onvermeld blijven.

Op de derde plaats zal het tijdschrift waar zulks nodig is er naar streven de onafhankelijke meningsvorming binnen de professie te voeden. Het laatste kwart van de 20e eeuw zal de tandheelkunde in haar verschillende verschijningsvormen niet onberoerd laten. Veel is in beweging en weinig ontkomt aan een herwaardering. Zo zal het opereren van de vrije beroepen als vrije ondernemingen in de samenleving in steeds toenemende mate aan banden worden gelegd. Geschiedt dit niet door een vorm van overheidsdirigisme, dan zullen ongetwijfeld factoren als de intrede van medewerkende hulpkrachten, de toenemende vraag van een kritischer ingestelde consument en de onvermijdelijkheid van een gedifferentieerde indicatiestelling in verband met de betaalbaarheid, ieder voor zich een grote claim leggen op de plooibare opstelling van de tandarts. De georganiseerde tandheelkunde, zo ook dit tijdschrift,

heeft hierbij de taak en de plicht haar waarden geldend te maken en uit te dragen ten bate van de tandheelkundige gezondheids- en welzijnszorg en niet in het minst van de individuele patiënt. Stof te over voor uitwisseling van inzichten; te meer daar ook in onderwijskringen de divergerende opvattingen over de tandarts van de toekomst een brandend vraagstuk vormen. Hieraan hoopt de redactie in komende afleveringen ruimschoots aandacht te kunnen schenken.

De eerste twee jaren van samenwerking met de Koninklijke drukkerij en uitgeverij van de erven J. J. Tijl B.V. te Zwolle zijn verlopen en hebben de redactie

en de stichting na een inwerkperiode op weldadige wijze van vele werkzaamheden ontlast. Ook hier belooft de toekomst veel goeds. Inmiddels heeft deze vennootschap haar verplichtingen jegens de stichting overgedragen aan J. J. TIJL MEDIA bv te Amstelveen, een nieuw gecreëerd lichaam, waarin tot voorheen min of meer zelfstandig functionerende dochtermaatschappijen zijn gebundeld.

Ten besluite mag de redactie niet nalaten zowel de lezers als de medewerkers, waaronder ook haar contactpersonen bij drukkerij en uitgeverij, haar beste wensen aan te bieden voor het jaar 1976.

Redactie

TIJDSBESPARING DOOR SNELONTWIKKELEN MET I.F.P.

L. W. J. VAN DER LINDEN

H. T. KWEE

Trefwoorden: Ontwikkelen – Röntgenologie

In de praktijk zal de tandarts de röntgenopnamen, die hij voor endodontische behandeling enz. nodig heeft zo snel mogelijk willen bestuderen, waardoor de behandeling met een minimum aan tijdverlies kan worden voortgezet. De normale ontwikkeltijd van een film bedraagt 4 minuten. Na ongeveer 2 minuten zijn de niet belichte zilverkorrels uit de emulsie opgelost in de fixatievloeistof en is de foto voor gebruik gereed.

Er mag niet worden vergeten dat de foto, nadat deze is bekeken, nog moet worden uitgefixeerd en gespoeld. Omdat de practicus een wachttijd van 6-7 minuten erg lang vindt, is er naar wegen gezocht om het ontwikkel-procédé te verkorten. Diverse methoden zijn:

1. Een overdosering van de film met röntgenstralen verkort de ontwikkeltijd. Herhaaldelijk is er reeds op gewezen dat met deze 'manier van snelontwikkelen' de patiënt een hoeveelheid röntgenstraling ontvangt die niet verantwoord is.
2. Temperatuursverhoging van de vloeistoffen. De ontwikkeltijd van Kodak Dental X-ray Developer is bij 24 °C 2½ minuut en bij 33 °C 30 seconden. Met behulp van een verse fixeer kan de film na 1½ minuut worden geïnterpreteerd. Door deze hoge temperatuur (33 °C) is de vloeistof snel uitgeput en moet daarom dagelijks worden vernieuwd.
3. Speciaal verpakte films, zoals Phil X-30. Deze

Uit de vakgroep Conserverende Tandheelkunde (afdeling Tandheelkundige Röntgenologie) van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Voorzitter: Prof. Dr. C. O. Eggink.

filmsoort heeft per film zijn eigen ontwikkel- en fixatievloeistof. Na 1½ minuut is een bruikbare film te produceren; dit is vooral het geval sinds de beeldscherpte is verbeterd. Een nadeel is dat de belichting 50% hoger is dan van Kodak Ultra Speed. Een andere film is Decrop; hier wordt een monobad in het filmomhulsel gespoten. De afwerk-tijd bedraagt 3-5 minuten. De detailwaarneembaarheid is slecht. Door de bijzondere verpakking zijn beide filmsoorten moeilijk bij de patiënt in de mond te plaatsen.

4. Replenisher; dit is een bijvulvloeistof, die de activiteit van een normale ontwikkelvloeistof die enige tijd gebruikt is, weer op peil brengt. Kodak DX 80R is zo'n vloeistof. De ontwikkeltijd bij 20 °C bedraagt 30 seconden; gedurende het ontwikkelen moet de film echter bewogen worden. Na 1 minuut fixeren in een verse fixeer kan de film na 1½ minuut bekeken worden. De detailwaarneembaarheid van foto's die op deze manier zijn ontwikkeld, wijkt weinig af van de foto's die volgens de normale procedure zijn ontwikkeld.
5. Het monobad. Dit is een vloeistof waarin de fabrikant kans heeft gezien het ontwikkel- en fixatieproces naast elkaar te laten verlopen. De tijdsduur is 3-4 minuten. Er bestaat een groot